

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİNİN GELİŞİM DURUMUNUN BELİRLENMESİ*

DETERMINATION OF DEVELOPMENTAL STATUS OF SPEAKING SKILLS IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

Ali GÖÇER**

ÖZET: Bu çalışmanın amacı, Türkçeyi öğrenen yabancıların konuşma becerisini kazanma ve etkili bir şekilde kullanabilmelerine yönelik gelişim durumunun belirlenmesinde başvurulacak ölçme ve değerlendirme çalışmalarına işaret etmektir. Bu amaçla konuşma becerisini etkili bir şekilde kullanılabilmek için yeterliklerinin belirlenmesinde başvurulabilecek değerlendirme yöntem ve araçlarına değinilmiştir.

Çalışmada Türkçe öğrenen yabancıların konuşma becerisini kazanmaları ve hedef dili etkili bir şekilde konuşabilme yeterliklerinin önemi üzerinde durulmuştur. Bu çerçevede süreç değerlendirme anlayışı ile hareket edilmesinin gereği vurgulanarak konuşma becerisinin kullanımına yönelik yeterliklerinin hangi yöntem ve araçlarla ve nasıl yapılabileceğinin gösterildiği puanlama anahtarları örneklerine yer verilmiştir.

Anahtar sözcükler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, konuşma becerisi, ölçme ve değerlendirme.

ABSTRACT: The aim of this study is to mention winning the speaking skills of foreigners who learn Turkish as a foreign language and to be applied in determining the development of effective measurement and evaluation of the situation for people to use. For this purpose, evaluation methods and tools have been speaking of the sign is to be used for the determination of competence, can be used effectively.

In the study, focused on winning speaking skills of foreigners on the target language and the importance of language proficiency to speak effectively. In this framework, has underscored the evaluation process need to act with insight. Further, has been shown what tools and how can be done for example by scoring key competencies for the use of speech.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, speaking skills, assessment and evaluation.

1. GİRİŞ

Dil öğrenimi ve öğretiminde hedefler doğrultusunda istenilen verimi alabilmek için takip edilmesi gereken ilke, yöntem ve tekniklerin yerli yerince kullanılması gerekir. Demirel, yabancı dil öğretiminde temel alınan ilkeleri şu şekilde sıralamaktadır (2014):

- Dört temel beceriyi geliştirme.
- Öğretim etkinliklerini önceden planlama.
- Basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru öğretme.
- Görsel ve işitsel araçları kullanma.
- Ana dili gerekli durumlarda kullanma.
- Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama.
- Öğrencilerin derse etkin olarak katılımını sağlama.

* Bu çalışma, 24-26 Nisan 2015 tarihlerinde Belçika Ghent'te düzenlenen 1. Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Kongresi'nde (1st International Congress of Teaching Turkish as a Foreign Language) sunulan bildiri temel alınarak oluşturulmuştur.

** Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kayseri-Türkiye, e-posta: ali.gocer@hotmail.com

- Bireysel farklılığı dikkate alma.
- Öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirme.

Konuşma, hem eğitimde hem de sosyal hayatta sıkça kullanılan bir beceridir. Bireyin günlük yaşamının önemli bir bölümünü dinlemeyle birlikte konuşma oluşturur. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin de Türkçenin konuşma yönünü dikkate almaları ve bu bakımdan ilgili, dikkatli ve sosyal olmalarına, konuşmanın bir dili öğrenmede diğer becerilere oranla daha önemli olduğunu fark etmeleri gerekir (Emiroğlu, 2013).

2. ÇALIŞMANIN AMACI

Yabancı dil öğretiminde genel amaçlardan biri, belki de en önemlisi öğrencilerin öğrendikleri dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmesidir. Konuşma, bilişsel becerilerin yanı sıra psikomotor becerilerin gelişmesine bağlı olarak gelişmektedir (Demirel, 2014). Çalışmanın temel amacı, Türkçenin yabancı dil ya da ikinci dil olarak öğrenme sürecinde hedef kitlenin konuşma becerisini kullanma yeterliklerinin belirlenmesi için yapılabilecek çalışmalar hakkında bilgi vermektir.

3. KONUŞMA BECERİSİNİN GELİŞİM DURUMUNUN BELİRLENMESİ

Türkçeyi öğrenen yabancıların konuşma yeterliklerinin belirlenmesi amacıyla da birtakım ölçme ve değerlendirme çalışmalarının yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu çerçevede gerek süreçteki öğrenci performansının belirlenmesinde gerekse öğrencilerin etkinliklerde ortaya koydukları performansa dayalı ürünlerin değerlendirilmesinde durum belirlemeye dönük farklı değerlendirme yöntem ve araçlarının uygulamaya konulması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretim başarı belirlenme sınavları yapıış türleri ve hedefleri açısından şu kategorilerde incelenir (Doğan, 2012):

- *Duyuşsal-iletişimsel beceri sınavları.*
- *Üretimsel-iletişimsel beceri sınavları:* Bu sınavlar, öğrencinin yabancı dilde kazandığı yazı becerileri ile sözlü ifade becerilerini ölçer, değerlendirir ve gelişimi için gerekli rehberlikleri yapar.
- *İletişimsel-durumsal beceri sınavları:* Bu sınavlarda öğrencinin duruma uygun iletişim kurma becerileri değerlendirilir.
- *İletişim başarı değerlendirmesi:* İletişim başarısının başta gelen engellerinden biri, dil bilgisi hatalarının gereğinden fazla önemsenerek öğrencilerde anlaşılmaz bir hata korkusunun oluşturularak girişim cesaretlerinin kırılmasıdır. Çözümü için yabancı dil bilgisinin değerlendirilmesinde iletişimsel becerilere egemen olma düzeyinin esas alınması gerekir.
- *Olumlu düzey değerlendirme:* Başarı başarıyı, başarısızlık da başarısızlığı davet eder. Bundan dolayı sınavlarda öğrencinin neyi yapmadığı yerine ne yapabildiği değerlendirilir ve öğrenme isteği uyandırılır. Öğrencinin neyi bilmediği değil, neyi ne düzeyde bildiği belirlenir ve değerlendirme sonuçlarına göre bilgi eksiklikleri tamamlanır.
- *Kendi kendini değerlendirme:* Başarının öğrenci tarafından değerlendirilme prensibine dayanır. Önce öğrenciye bu yetenek kazandırılır ve prensipleri öğretilir. Öğrenci bilgi ve teknik olarak kendisini neleri ne düzeyde öğrendiğini belirler, sürekli kendisini denetler, eksikliklerini bulur.

Değerlendirme Çalışmalarında Öğrenci Görüşüne Başvurma

Modern dil öğretimi yaklaşımlarıyla birlikte, sınıfta odak öğretmenden öğrenciye doğru değişmiş ve bu değişimin bir parçası olarak da öğrenen özerkliği kavramı önemini iyice

artırmıştır. Dil sınıflarında özerkliği edinen öğrencilerin, kendilerine tüm hayatları boyunca faydalı olacak bağımsız hareket etme ve öğrenme fırsatının verilmesi (Balçıklı, 2008) anlamına gelmektedir. Öğrenen özerkliği, öğrencilerin değerlendirme sürecine katılma imkânı sunularak da sağlanmalıdır. Bu çerçevede öğrencilere kendilerinin gelişim durumlarına yönelik olarak görüş belirtebilmeleri için öz, akran ve grup değerlendirme çalışmalarına katılmaları sağlanmalıdır.

Öğrencilerin konuşma becerisini kullanabilme yeterliğinin belirlenmesinde bizzat öğrencilerin görüşlerine başvurulmalıdır. Bu yolla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin hedef dile olan ilgileri, ilişkileri ve uğraşlarını artıracak ve sonucunda da değerlendirme etkinlikleri üzerinden dili etkili kullanma yeterlikleri de artabilecektir. Kutlu vd. (2014), bu konuda şunları belirtmektedir: Son yıllarda eğitim alanında, öğretim ve değerlendirme yöntemlerinde bireyin kendisini tanıyarak gelişmesini sağlayacak değişimler yaşanmaktadır. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla, öğrencinin bir yandan programda yer alan bilgi ve becerileri ne derece kazandığı belirlenmeye çalışılırken diğer yandan yaptıkları çalışmaları kendilerinin ve akranlarının değerlendirmelerine olanak da sağlanmıştır. Öğrenciler değerlendirme sürecine; kendilerini (*öz değerlendirme*), arkadaşlarını (*akran değerlendirme*) ve grup çalışmalarını (*grup değerlendirme*) değerlendirerek katılmalıdırlar.

Performans Dayanaklı Değerlendirme

Performans değerlendirme, öğrencilerin bir konudaki bilgilerini, becerilerini, anlama düzeylerini ve düşünme alışkanlıklarını yansıtmalarına fırsat verecek farklı durumların yaratıldığı değerlendirme amaçlı çalışmalar olup ürünün ve sürecin değerlendirilmesinde kullanılır. Performans değerlendirme süreci, önceden tanımlanmış ölçütlerle öğrencinin bir beceriyi ne düzeyde gerçekleştirdiğini değerlendirme etkinliklerini kapsar (Bıçak, 2014). Öğrencilerin konuşma becerisini kullanma yeterliklerini belirlemede gözlemlerden yararlanılabileceği gibi verilen bir proje çalışmasında paylaşım aşamasındaki ifade yeterlikleri de değerlendirme kapsamında ele alınabilir. Kan (2006), öğrencilerin üst düzey bilişsel ve devinimsel becerileri ve performanslarını değerlendirmek için projelerin en uygun ölçme araçları arasında yer aldığını ifade etmektedir.

Performans dayanaklı değerlendirmede, öğrencilerin günlük yaşam durumlarına uygun bir süreci tamamlamaları ya da bir ürün ortaya koymaları beklenmektedir. Okullarda performans değerlendirmenin yapılacağı ortak alanlardan iletişim becerileri kapsamında konuşma yapma, yabancı dilde telaffuz, yönergeleri takip etme vb. (Gültekin, 2012) yeterlik alanları gösterilmektedir.

Eğitim ortamlarında verilen eğitimle öğrencilerin gelişim durumlarının belirlenmesinde geleneksel değerlendirme yaklaşımları her zaman uygun olmayabilir. Gültekin'e (2012) göre, klasik yöntemler, çoğunlukla öğrencinin neyi, ne kadar öğrendiğiyle ilgilenmekte; başka bir deyişle, sürece değil sonuca odaklanmaktadır. Ayrıca bazı öğrenme hedeflerinin kâğıt-kalem testleriyle ölçülmesi pek mümkün olmamaktadır. Örneğin, öğretmen öğrenciden bir resim yapmasını, enstrüman çalmasını, İspanyolca konuşmasını... isteyebilir. Bundan dolayı pek çok uzman, kâğıt-kalem testlerinin yanı sıra performans değerlendirme kullanımını da önermektedir.

Konuşma becerisinin gelişim durumunun belirlenmesinde öğrencilerin etkinliklerde konuşma becerisini sergileyebilme yeterliğini değerlendirmektir. Bu değerlendirmeyi yapabilmek amacıyla takip edilen temel yol *izleme* ve *gözlem*dir. Bahar vd., (2012), gözlem tekniği, bireysel veya grup etkinliklerinde, tamamlayıcı değerlendirme etkinliklerinin uygulandığı ortamlarda öğrencilerin ortaya koyduğu gözlenebilir her türlü performansı izlemek ve değerlendirmek amacı ile kullanılabileceğini ifade etmektedirler. İzleme ve gözleme dayalı değerlendirmelerin yapılabilmesinde kontrol listeleri ve dereceli puanlama anahtarları hazırlanarak kullanılabilir.

Öğrencilerin konuşma becerisini kullanabilme yeterliğini belirlemek, gelişim durumu hakkında bilgi sahibi olmak için gözlem ve incelemeye dayalı kontrol listesi ve dereceli puanlama anahtarları kullanılabilir. Bu konuda Başol (2013) şunları belirtmektedir: Gözlem konusu kazanımlar doğrultusunda öğretmen önceden geliştirdiği kontrol listesi yardımıyla ilgili öğrenmelerin ne derece gerçekleştiğini somut olarak ortaya koyma fırsatı yakalar. Kontrol listelerinde tespit edilen eksiklikler gözlemlerle netleştirilerek bir plan geliştirilir ve planı uygulamaya koyan öğretmen ilerlemeleri kayıt altına alır (s. 89). Dereceli puanlama anahtarlarının hazırlanmasında -öğrencilerin yukarıda sıralanan boyutlarda- duyuşsal-iletişimsel, iletişimsel-durumsal becerileri ve iletişim başarıları dikkate alınabilir. Ayrıca, öğrencilerin konuşma becerisini kullanma durumları belirlenirken öğretmenin olumlu düzey değerlendirme anlayışıyla hareket etmesi ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirmelerine fırsat vermesi gerekir.

Dereceli Puanlama Anahtarları (Rubrikler)

Dereceli puanlama anahtarları, öğrencilere yaptıkları çalışmaların hangi ölçülere göre değerlendirileceğini ve performanslarının hangi düzeydeki puana denk geleceğini gösteren puanlama araçlarıdır (Kutlu vd., 2014). İyi hazırlanmış bir dereceli puanlama anahtarı öğrencinin gerçekleştirmeyi hedeflediği çalışmanın tüm sürecini kapsamalıdır. Yönerge ve yönlendirmelerinden ölçütlerine, beklenen performanstan performansın yeterliğini gösteren derecelere kadar tüm özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Dereceli puanlama anahtarları, öğrencilerin gerçekleştirilen etkinliklerde kazandıklarını sergileme ve başarımlarını (performans) durumlarının nasıl ve ne derecede olduğunun belirlenmesinde kullanılabilecek önemli bir süreç değerlendirme aracıdır.

Tablo 1: Köse (2008), farklı boyutlara yönelik ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarının sözlü anlatım becerisinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini belirtmektedir:

Boyut-Nitelik	Dereceler	Durum
Dil Bilgisi	Olası dil bilgisi görünümünde yarıdan fazla yanlış yapıyor.	
	Olası dil bilgisi görünümünde yarıdan az yanlış yapıyor.	
	Olası dil bilgisi görünümünde hiç yanlış yapmıyor.	
Sözcük Bilgisi	Düzeyinden beklenen sözcükleri hiç kullanmıyor.	
	Düzeyinden beklenen sözcükleri sınırlı sayıda kullanıyor.	
	Düzeyinden beklenen sözcüklerin tamamını kullanıyor.	
Akıcılık	Konuşmasında hiç akıcılık yok.	
	Bazı duraklamalarla birlikte konuşması genel olarak akıcı.	
	Kendine güveni var ve akıcı konuşuyor.	
Tutarlılık	Cümleler birbiriyle bağlantılı değil.	
	Cümleler birbiriyle ve konu ile çok fazla bağlantılı değil.	
	Cümleler mantıksal olarak birbiri ile ve konu ile oldukça bağlantılı.	
Sesletim	Sözcüklerin çoğunu yanlış sesletiyor.	
	Bazı sözcükleri yanlış sesletiyor.	
	Hemen hemen bütün sözcükleri doğru sesletiyor.	

Tablo 2: Köse (2008), farklı boyutlara yönelik ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarının karşılıklı konuşma becerisinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini belirtmektedir:

Boyut-Nitelik	Dereceler	Durum
Dil Bilgisi	Olası dil bilgisi görünümünde yarıdan fazla yanlış yapıyor.	
	Olası dil bilgisi görünümünde yarıdan az yanlış yapıyor.	
	Olası dil bilgisi görünümünde hemen hemen hiç yanlış yapmıyor.	
Sözcük Bilgisi	Düzeyinden beklenen sözcükleri hiç kullanmıyor.	
	Düzeyinden beklenen sözcükleri sınırlı sayıda kullanıyor.	
	Düzeyinden beklenen sözcüklerin çoğunu kullanıyor.	
	Düzeyinden beklenen sözcükleri yeterli sayıda kullanıyor.	
Akıcılık	Konuşmasında hiç akıcılık yok.	
	Yavaş konuşuyor, kendine güvenmiyor, sık sık duraksıyor.	
	Bazı duraklamalarla birlikte genel olarak konuşması akıcı.	
	Kendine güveni var ve akıcı konuşuyor.	
Dinleme Becerisi	Konuşan öğrenciyi anlamıyor.	
	Konuşulanı anlamak için sık sık tekrar ettiriyor.	
	Konuşulanı kolaylıkla anlıyor.	
İletişim Kurma	Hiç aktif değil.	
	Genellikle aktif.	
	Oldukça aktif.	
Diyaloğu Sürdürme	Sorulara tek sözcükle cevap veriyor (Evet! – Hayır!).	
	Sorulara birden fazla sözcükle cevap veriyor.	
	Sorulara birden fazla cümleyle cevap veriyor.	
	Sorulara birden fazla cümleyle cevap veriyor ve karşı soruyla diyalogu geliştiriyor.	

Telaffuz (sesletim) becerisinin geliştirilmesi ve gelişim durumunun belirlenmesine yönelik farklı uygulamalara yer verilebilir. Bu uygulamalardan birisi öğrencilerin akıcı konuşabilme yeterliğiyle doğrudan ilgili olan sözel akıcılık becerisini belirleme çalışmasıdır. Başol (2013), sözel akıcılık testleri ile ilgili şunları söylemektedir: Sözel akıcılık testleri aynı harfle başlayan (fonomatik) olabildiğince çok kelime söylemek şeklinde olabileceği gibi söylenen kelimenin son harfi ile başlayan meyve, hayvan ya da ülke adı gibi belli bir türde (sematik) kelime söylemek şeklinde de olabilir. Bu şekilde eğitsel oyunlar, dersi eğlenceli hâle getirir, öğrenci katılımı artar ve öğrenciler eğlenirken genel kültürleri gelişir.

Tablo 3: Köse (2004; 2008), Avrupa Konseyi Yabancı Dil Öğretimi Ölçütlerine uygun olarak yaptığı araştırmalarda hazırlanan sınavları incelemiş ve konuşma beceri alanıyla ilgili şu bilgilere yer vermiştir:

<i>Beceri Alanı</i>	<i>Sınav Türü</i>	<i>İletişimsel Etkinlikler</i>	<i>Soru Tipi</i>	<i>Süre</i>	<i>Açıklama</i>
Konuşma	Karşılıklı Konuşma	- Genel olarak karşılıklı konuşma. - Bilgi alışverişinde bulunma. - Röportaj yapma. - Sohbet etme. - Tartışma. ...	İki kursiyere farklı ama birbiriyle bağlantılı iki yönerge vererek konuşmalarını sağlamak.	15'	- Konuşmayı sürdürülebilir. - Şaşırma, mutluluk, üzüntü gibi duyguları ifade edebilme. - Karşılıklı fikir alışverişinde bulunma.
Konuşma	Sözlü Anlatım	- Tasvir etme. - Hikâye ya da olay anlatma. - Yorumlama. - Kendi görüşlerini aktarma.	Verilen bir metin ile ilgili özet ve değerlendirme.	15'	- Kısa bir alıntıyı metne sadık kalarak basit bir dille aktarabilme. - Metin ile ilgili kişisel düşünceleri açıklayabilme.
- Sınavı yürüten öğretim elemanlarının bakış açıları ve kişisel değerlendirmeleri puanlamada farklılık gösterebileceğinden karşılıklı konuşma ve sözlü anlatım bölümlerinde değerlendirme yapılırken aşağıda belirtilen değerlendirme ölçütlerine göre hareket edilmesi önemlidir.					
Tutarlılık	- Genel geçerliği olan birçok konuda konuşabilmesi ve kendi bakış açısını değerlendirmesi için geniş ve yeterli derecede konuşma çeşitliliğine sahip olmalıdır; konuşma esnasında belirgin bir şekilde sözcükler aramaz ve konuşmasını birkaç cümle yapısıyla yapmaz.				
Doğruluk	- İletişimde, dil bilgisine hâkim bir davranış gösterir. Yanlış anlamalara yol açacak hatalar yapmaz ve yaptığı hataları kendisi düzeltir.				
Akıcılık	- Konuşma akışını aynı hızda sürdürebilir. Duruma göre sözcük veya cümle kalıplarını bulmada biraz düşünse bile bu durum konuşma sürecinden kopmalara yol açmaz.				
Etkileşim	- İletişime doğrudan başlayabilir, gerekli durumda konuşucu rolünü üstlenebilir, isterse konuşmayı sonlandırabilir, emin olduğu konularda konuşmaya eklemeler yapabilir ve başkalarını konuşmaya davet edebilir.				
<i>Beceri Alanı</i>	<i>Beceri Türü</i>	<i>Sınav Türü</i>	<i>Beceri (Etkinlik Cerçevesi)</i>		
Konuşma	Karşılıklı Konuşma	- <i>Sözlü Sınav</i>	Sınava katılan iki adaya farklı ama birbiriyle bağlantılı iki yönerge verilerek karşılıklı konuşmalarını sağlamak.		
Konuşma	Sözlü Anlatım	- <i>Sözlü Sınav</i>	Verilen bir metin, resim, resim zinciri, cümle ile ilgili düşünceleri anlatma.		

Tablo 4: Avrupa Dil Gelişim Dosyası Dil Pasaportunda Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesi İçin Kendini Değerlendirme Ölçeği Hazırlanmasında Kullanılabilecek Genel Yeterlik Çerçevesi (Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı) (Demirel, 2014):

Derece Ölçütler	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Konuşma: Karşılıklı Konuşma	Karşımdaki kişilerin söylediklerini daha yavaş bir konuşma hızında yinemesi ve söylemek istediklerimi oluşturmada bana yardımcı olması koşuluyla basit yoldan iletişim kurabilirim. O anki gereksinime ya da çok bildik konularla ilişkin basit sorular sorabilir ve cevap verebilirim.	Bildik konular ve faaliyetler hakkında doğrudan bilgi alışverişini gerektiren basit ve alışmış işlerde iletişim kurabilirim. Genellikle konuşmayı sürdürülebilir kadar anlansam da kısa sohbetlere katılabilirim.	Dilin konuşulduğu ülkede seyahat ederken ortaya çıkabilecek birçok duruma başa çıkabilirim. İlgili alanına giren ya da günlük yaşamla ilgili hazırlıksız konuşma yapabilirim.	Anadili konuşan kişilerle anlaşabilecek bir akıcılık ve doğallıkla iletişim kurabilirim. Bildik bağlamdaki tartışmalarda, kendi görüşlerimi açıklayıp destekleyerek etkin bir rol oynayabilirim.	Kullanacağım sözcükleri çok fazla aramaksızın, kendimi akıcı ve doğal bir biçimde ifade edebilirim. Dili örnek ve etkili bir şekilde kullanabilirim. Düşüncelerimi kesin ve kendimden emin bir ifade ile dile getirebilirim.	Hiç zorlanmadan her türlü konuşma ya da tartışmaya katılabilir; deyimler ve konuşma diline ait ifadeleri anlayabilirim. Kendimi akıcı bir şekilde ifade edebilir, anlamdaki ince ayrıntıları kesin ve doğru bir biçimde yansıtabilirim.
Konuşma: Sözlü Anlatım	Yaşadığım yeri ve tanıdığım insanların betimlemek için basit kalıpları ve tümceyi kullanabilirim.	Basit bir dille ailemi ve diğer insanları, yaşam koşullarımı, eğitim geçmişimi ve son işimi betimlemek için bir dizi kalıp ve tümceyi kullanabilirim.	Deneyimlerimi, hayallerimi, umutlarımı ve isteklerimi ve olayları betimlemek için çeşitli kalıpları yalnız bir yoldan birbirine bağlayabilirim. Düşünce ve plana ilişkin açıklamaları ve nedenleri kısaca sıralayabilirim. Bir öyküyü anlatabilirim, bir kitap ya da filmin konusunu aktarabilirim.	Çok çeşitli konularla ilgili açık ve ayrıntılı betimlemeler sunabilirim. Çeşitli seçeneklerin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyarak bir konu hakkında görüş bildirebilirim.	Alt temalarla bütünleştirerek, belirli fikirler geliştirip uygun bir sonuçla bağlayarak karmaşık konuları açık ve ayrıntılı bir biçimde betimleyebilirim.	Bağlama uygun bir üslupla ve dinleyenin önemli noktaları ayırt edip anımsamasına yardımcı olacak etkili ve mantıksal bir yapılandırma ile, açık, akıcı bir betimleme ya da karşıt görüş sunabilirim.

Göreve Dayalı Etkinlikler Üzerinden Öğrenci Performansının Belirlenmesi

Konuşma yeterliklerinin belirlenmesinde göreve dayalı etkinliklerin kullanılması eğitimin gereğine uygun olur ve değerlendirmelerin amacına da hizmet eder. Bu çerçevede diyalog çalışmaları, rol yapma ve dramatizasyon etkinlikleri, değerlendirme amacıyla da gerçekleştirilebilecek çok yönlü çalışma alanlarıdır.

Öğrencilerin konuşma becerisinin gelişim seyri ve bu beceriye yönelik performans durumlarının belirlenmesinde kullanılacak puanlama anahtarları değişik çalışmalar üzerinde uygulanabilir. Özellikle öğrencilerin dramatizasyon çalışmalarındaki performansları ve diyalog etkinliklerindeki yeterliklerinin gözlemlenmesi konuşma yeterliklerine yönelik yapılacak değerlendirmede önemlidir. Gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin vücut dilini etkili kullanabiliyor olması, ses tonu ve vurgularıyla konuşmanın içeriğini yansıtıyor olması ve ifade gücünü jest ve mimiklerle beslemesi konuşma yeterliğini ortaya koyan önemli unsurlardır. Tüm bu özellikler konuşma becerisinin değerlendirilmesinde kullanılacak puanlama anahtarında birer ölçüt olarak yer almalı ve konuşmanın yeterliğinin belirlenmesinde göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 5: Konuşma Becerisi B1 Düzeyi Kendini Değerlendirme Kontrol Listesi (Demirel, 2014):

Bu çizelge sizin kendi öğrenme süreciniz ve ulaşmak istediğiniz amaçlar üzerinde düşünmeniz için yararlı bir rehber olacaktır. Bu çizelgeyi ne yapabileceğinizi düşündüğünüzü Sütun 1’de kaydetmede kullanın. Öğretmeninizin de ne yapabileceğinin değerlendirilmesini Sütun 2’de yapmasını isteyin. 3. Sütuna da yabancı dil öğrenme hedeflerinizle ilgili düşüncelerinizi belirtin. İşaretlemede aşağıdaki semboller kullanılır: Sütun 1 ve 2’de yapabilecekleriniz için (+), kolayca yapabilecekleriniz için (+ +), yapamadıklarınız için (-)			
Konuşma: Karşılıklı Konuşma	1	2	3
Bildik ya da ilgi alanındaki konulardan oluşan bir konuşmayı başlatabilir, sürdürebilir veya bitirebilirim.			
Bazen tam istediğimi söylemem ya da söyleneni takip etmem zor olsa bile bir konuşma veya tartışmayı sürdürebilirim.			
Yolculuk planlarında ya da yolculuk esnasında karşılaşılabileceğim çoğu durumda derdimi anlatabilirim.			
Ayrıntılı yön tarifi isteyebilir ve bu tarifi anlayabilirim.			
Şaşkınlık, mutluluk, üzüntü, ilgi ve ilgisizlik gibi duyguları ifade edip bunlara tepki verebilirim.			
Arkadaşlarla samimi bir ortamda yapılan tartışmalarda görüşlerimi belirtebilir ya da başkalarının görüşünü alabilirim.			
Bir görüşe katıldığımı ya da katılmadığımı kibar bir dille ifade edebilirim.			
Konuşma: Sözlü Anlatım	1	2	3
Öykü anlatabilirim.			
Deneyimlerimi, duygu ve düşüncelerimi ayrıntularıyla ifade edebilirim.			
Hayallerimi, arzularımı ve umutlarımı ifade edebilirim.			
Planlarımı, niyetlerimi ve olanları açıklayabilirim.			
Bir kitap ya da filmin konusu hakkında bilgi verebilir ya da düşüncelerimi söyleyebilirim			
Kısa bir yazıdaki mesajı aslına sadık kalarak kendi ifadelerimle anlatabilirim.			

Tablo 6: Avrupa Konseyi Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme: B2 Düzeyi Sözlü Anlatım (Konuşma) Değerlendirme Ölçeği (Dereceli Puanlama Anahtarı). (Demir, 2013):

ÖLÇÜTLER		DERECELER				
		5	4	3	2	1
GENEL SÖZEL ÜRETİM	Önemli noktaları ve ilgili destekleyici ayrıntıları uygun bir şekilde belirterek anlaşılır betimlemeler ve sunumlar yapabilir.					
	İlgi alanıyla alakalı konuları, yardımcı noktalar ve ilgili örneklerle fikirlerini destekleyen anlaşılır, ayrıntılı betimlemeler ve sunumlar yapabilir.					
DEVAM EDEN MONOLOG: DENEYİM BETİMLEMEK	İlgi alanıyla bağlantılı birçok konu hakkında anlaşılır, ayrıntılı betimlemeler yapabilir.					
DEVAM EDEN MONOLOG: BİR VAKAYI SUNMAK	İlgili destekleyici ayrıntıları ve önemli noktaları uygun bir şekilde vurgulayarak bir tartışmayı sistematik olarak genişletebilir.					
	Kendi bakış açısını yardımcı noktalarla ve ilgili örneklerle genişleterek açık bir tartışma geliştirebilir.					
	Bir dizi akla dayanan bir tartışma kurabilir.					
	Tartışmalı bir mesele hakkında, çeşitli seçeneklerin avantajlarını ve dezavantajlarını vererek bir bakış açısı ile açıklayabilir.					
KAMU AÇIKLAMALARI	Çoğu genel konu hakkında, dinleyiciyi hiç zorlamayan veya zahmet vermeyen, kendiliğinden olan akıcı ve anlaşılır bir derecede duyurular yapabilir.					
İZLEYİCİLERE HİTAP ETMEK	Önemli noktaları ve önemli destekleyici sebepleri vurgulayarak anlaşılır, düzenli, geliştirilmiş bir sunum yapabilir.					
	Hazırlanmış bir metinden aniden ayrılıp izleyicilerin ortaya attığı önemli noktaları geliştirebilir, genellikle olağanüstü akıcılık ve ifadede rahatlık gösterir.					
	Belirli bir bakış açısını destekleyen veya ona karşı olan sebepleri vererek ve çeşitli noktaların avantajlarını ve dezavantajlarını anlatarak anlaşılır bir sunum yapabilir.					
	Kendisini veya izleyicileri germeden takip eden bir dizi soruları kendiliğinden ve bir derece akıcılık ile cevaplayabilir.					
GENEL TOPLAM						

KAYNAKLAR

- Bahar, M.; Nartgün, Z.; Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2012). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri öğretmen el kitabı* (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Balçıkınlı, C. (2008). Dil sınıflarında öğrenen özerkliğini artırmak. Türkiye’de yabancı dil eğitimi ulusal kongresi (Ankara, 22-23 Kasım 2007). *Bildiriler Kitabı*, s. 163-166.
- Başol, G. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Bıçak, B. (2014). Performans değerlendirme. Müfit Gömleksiz ve Serdar Erkan ,(Ed.) *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (3. Basım) içinde (ss. 197-238). Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Demir, T. (2013). Türk dillilere (soylulara) Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. M. Durmuş ve A. Okur, (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (ss. 541-583). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı dil öğretimi: dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası* (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, C. (2012). *Sistematik yabancı dil öğretim yaklaşım ve yöntemleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Emiroğlu, S. (2013). Konuşma eğitimi. M. Durmuş ve A. Okur, (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (ss. 277-291). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Gültekin, S. (2012). Performans dayanaklı değerlendirme. N. Çıkrıkçı-Demirtaşlı, (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (ss. 251-280). Ankara: Elhan Kitap Yayın ve Dağıtım.
- Kan, A. (2006). Ödev ve projeler. H. Atakan, (Ed.), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* içinde (ss. 327-352). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Köse, D. (2004). Yabancı dil öğretiminde ortak ölçütler ve TÖMER. *Dil Dergisi*, 125, 24-34.
- Köse, D. (2008). Türkçenin yabancı dil öğretiminde sınavların hazırlanması ve uygulanması. *Dil Dergisi*, 139, 36-47.
- Kutlu, Ö., Doğan, C. D. ve Karakaya, İ. (2014). *Ölçme ve değerlendirme: performans ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları